

**LIETUVOS RESPUBLIKOS AKCIZŲ ĮSTATYMO NR. IX-569 9, 37, 37¹ IR 38
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 9, 37, 37¹ ir 38 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) parengtas atsižvelgiant į žymiai padidėjusias gazolių kainas ir siekiant sumažinti galutinę jų kainą vartotojams.

Prasidėjus kariniam konfliktui Artimuosiuose Rytuose ir dėl to sutrikus naftos tiekimui, pastaruoju metu žymiai padidėjo žaliavinės naftos kainos. Atitinkamai sparčiai pradėjo didėti ir degalų kainos.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, ir siekiant sumažinti žymiai padidėjusias gazolių kainas, Įstatymo projekte siūloma laikinai (iki 2026 m. birželio 15 d.) sumažinti akcizų tarifus gazoliams, kuriems taikomas standartinis akcizų tarifas, ir gazoliams, skirtiems naudoti žemės ūkio veiklos, įskaitant akvakultūros ar verslinės žvejybos vidaus vandenyse veiklą, subjektams žemės ūkio produktų gamybai, (toliau – žemės ūkio gazoliai).

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos finansų ministerijos Mokesčių politikos departamento (direktorė Jūratė Laurikėnaitė, tel. +370 604 59 101) Netiesioginių mokesčių skyriaus (vedėja Jolanta Poškevičienė, tel. +370 690 32 021) vyriausioji specialistė Lina Kažemėkienė (tel. +370 690 31 968).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Pagal Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo nuostatas:

- gazoliams taikomas 553,60 euro už 1 000 litrų produkto akcizų tarifas, susidedantis iš pastoviosios dalies – 500 eurų už 1 000 litrų produkto ir kintamosios dalies (anglies dioksido (toliau – CO₂) dedamosios) – 53,6 euro už 1 000 litrų produkto;
- žemės ūkio gazoliams taikomas 85 eurų už 1 000 litrų produkto akcizų tarifas, susidedantis iš pastoviosios dalies – 60 eurų už 1 000 litrų produkto ir kintamosios dalies (saugumo dedamosios) – 25 eurų už 1 000 litrų produkto.

4. Įstatymo projekte siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Siekiant sumažinti galutinę gazolių kainą vartotojams, Įstatymo projekte siūloma laikinai (iki 2026 m. birželio 15 d.) sumažinti akcizų tarifo pastoviąją dalį:

- gazoliams, kuriems taikomas standartinis akcizų tarifas, iki 450 eurų už 1 000 litrų produkto (vietoj dabar galiojančios 500 eurų už 1 000 litrų);
- žemės ūkio gazoliams iki 10 eurų už 1 000 litrų produkto (vietoj dabar galiojančios 60 eurų už 1 000 litrų).

Tokiu būdu kartu su kintamosiomis dalimis (atitinkamai CO₂ dedamąja ir saugumo dedamąja) gazoliams būtų taikomas 503,60 euro už 1 000 litrų produkto akcizų tarifas, o žemės ūkio gazoliams – 35 eurų už 1 000 litrų produkto akcizų tarifas.

Įstatymo projekte siūloma akcizų tarifus gazoliams mažinti dydžiu, kuriuo valstybės biudžeto netekimai dėl pajamų iš akcizų sumažėjimo būtų kompensuojami dėl išaugusių degalų kainų padidėjusiomis pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM) įplaukomis. Vertinant galimą papildomų pajamų iš PVM dydį skaičiavimai atliekami taikant prielaidą, kad mažesnio akcizų tarifo taikymo laikotarpiu degalų pardavimai išliks 2026 metų kovo mėnesio lygio. Taip pat daroma prielaida dėl esamos kainos lygio ateinantiems 2 mėnesiams bei įvertinta, kokią dalį išigyjamų degalų suvartoja ekonominės veiklos nevykdantys asmenys (PVM yra vartojimo mokestis, tad pajamos iš PVM biudžete lieka tik nuo galutinio vartojimo. Tuo tarpu veiklą vykdančios PVM mokėtojos pirkimo PVM atskaito, todėl jų sumokėto PVM biudžete nelieka). Prielaidomis paremti skaičiavimai lemia, kad dėl aukštesnių degalų kainų papildomai galėtų būti gauta apie 13 mln. eurų pajamų iš PVM. Siekiant

tokiu dydžiu sumažinti pajamas iš akcizų, akcizų tarifas galėtų sumažėti 50-čia eurų. Tokiu pačiu dydžiu siūloma mažinti akcizus ir žemės ūkio gazoliams.

Priėmus siūlomą pakeitimą, dėl akcizų tarifų gazoliams, kuriems taikomas standartinis akcizų tarifas, pastoviosios dalies ir žemės ūkio gazoliams tarifo sumažinimo šių degalų kaina dėl mokesčių veiksmų (akcizų ir PVM) turėtų sumažėti apie 0,06 euro už litrą (su PVM).

Įstatymo projekto 2 straipsnio nuostatomis, pagal kurias siūloma laikinai nustatyti mažesnius akcizų tarifus gazoliams, netaikoma Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 6 straipsnio 3 dalies nuostata, pagal kurią įstatymai ir kiti teisės aktai, darantys įtaką atitinkamų biudžetinių metų biudžeto pajamoms, asignavimams ir valstybės skolai, įsigalioja Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatyme nustatyta tvarka, bet priimami ne vėliau kaip tam tikrų metų biudžeto patvirtinimo įstatymas, nes šie siūlomi laikini pakeitimai nedaro reikšmingos įtakos 2026 metų biudžeto pajamoms. Be to, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2021 m. gegužės 13 d. nutarimu Nr. KT67-N6/2021 „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų nuostatų, susijusių su mokesčių teisinio reguliavimo pakeitimais, atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“, „pagal Konstituciją reikalavimas nustatyti tinkamą *vacatio legis*^[1] mokesčių įstatymų įsigaliojimui gali būti netaikomas, kai mokesčių įstatymais ne nustatomos papildomos pareigos ar apribojimai asmenims, o yra lengvinama mokesčių mokėtojų padėtis“, todėl netaikomos ir Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 3 straipsnio 3 dalies bei Teisėkūros pagrindų įstatymo 20 straipsnio 3 dalies nuostatos, kuriose nustatytas reikalavimas, jog Lietuvos Respublikos mokesčių įstatymai, nustatantys naujus mokesčius, naujus mokesčio tarifus, mokesčio lengvatas, sankcijas už mokesčių įstatymų pažeidimus arba iš esmės pakeičiantys apmokestinimo tam tikru mokesčiu tvarką ar apmokestinimo teisinio reglamentavimo bei taikymo principus, turi įsigalioti ne anksčiau kaip po 6 mėnesių nuo oficialaus paskelbimo dienos.

Taip pat atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projekto tikslas mažinti akcizų tarifus tik gazoliams, kuriems taikomas standartinis akcizų tarifas, ir žemės ūkio gazoliams, teisės technikos aspektu keičiami ir Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo 9, 37¹ ir 38 straipsniai, siekiant, kad laikinai mažinant akcizų tarifą gazoliams nebūtų mažinamas KN 2710 19 91–2710 19 99 subpozicijose klasifikuojamiems energiniams produktams, skystajam kurui (mazutams) ir orimulsijai šiuo metu nustatytas akcizų tarifas (nes pagal šiuo metu galiojantį reglamentavimą apibrėžiant akcizų tarifą teikiama nuoroda į Akcizų įstatymo 37 straipsnio 1 dalį). Tokiu būdu pastariesiems produktams galiotų šiuo metu nustatyta 500 eurų už 1000 litrų pastovioji akcizų tarifo dalis.

5. Galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir priemonės, kurių reikia imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymo projekto priėmimas įtakos kriminogeninei situacijai, korupcijai neturės.

7. Įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Priėmus Įstatymo projektą, būtų sumažintas gazolių kainų didėjimas, kas turėtų teigiamą įtaką verslui.

8. Ar Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Įstatymo projektą, pakeisti ar priimti naujų įstatymų nereikės.

10. Ar Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o Įstatymo projekto sąvokos

^[1] *vacatio legis* – laikotarpis nuo įstatymo oficialaus paskelbimo iki jo įsigaliojimo (taikymo pradžios), per kurį suinteresuoti asmenys galėtų pasirengti įgyvendinti iš jo kylančius reikalavimus.

ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projekte nėra naujai apibrėžiamų sąvokų.

11. Ar Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projekto nuostatos neprieštaruja Europos Sąjungos dokumentams ir Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijai.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti

Įstatymui įgyvendinti įgyvendinamųjų teisės aktų nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projekte akcizų tarifus gazoliams siūloma mažinti dydžiu, kuriuo, pasitvirtinus prielaidoms, valstybės biudžeto netekimai dėl pajamų iš akcizų sumažėjimo būtų kompensuojami dėl išaugusių degalų kainų padidėjusiomis PVM įplaukomis, bendras poveikis valstybės biudžeto pajamoms būtų iš esmės neutralus.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

„Akcizų tarifas“, „gazoliai“, „pastovioji dalis“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.
